

MÄNNISKORÄTTSDLEGATIONEN: REGERINGSPROGRAMMET BÖR INNEHÅLLA ETT KLART ÅTAGANDE ATT TRYGGA OCH FRÄMJA DE GRUNDLÄGGANDE OCH DE MÄNSKLIGA RÄTTIGHETERNA

Tryggandet och främjandet av de grundläggande och de mänskliga rättigheterna samt respekt för rättsstatsprincipen måste utgöra utgångspunkten för all nationell och internationell verksamhet i statsrådet. Människorättsdelegationen betonar att åtagandet bör framgå tydligt i det kommande regeringsprogrammet.

Människorättsdelegationens målsättningar för regeringsprogrammet:

1. De grundläggande och de mänskliga rättigheterna måste tryggas och främjas i all verksamhet

Enligt 22 § i grundlagen är det allmänna skyldigt att trygga och främja tillgodoseendet av de grundläggande och de mänskliga rättigheterna. De grundläggande och de mänskliga rättigheterna måste utgöra en grundläggande utgångspunkt och användas som ett verktyg i ledningen av all verksamhet i statsrådet, även i skötseln av de offentliga finanserna och i säkerhetsfrågor.

2. Allvarliga, upprepade och långvariga problem i tillgodoseendet av de grundläggande och de mänskliga rättigheterna måste lösas

De faktiska orsakerna till de långvariga problemen med tillgodoseendet av de grundläggande och de mänskliga rättigheterna måste snabbt bedömas och bristerna måste omedelbart börja rättas. Ofta handlar det om att tillgodose rättigheterna för personer som tillhör sårbara grupper. Problem som framkommit i Människorättscentrets och laglighetsövervakarnas observationer gäller till exempel brister i servicen för äldre och inom barnskyddet samt rättsprocessernas längd. Inte heller grundtryggheten är ännu på den nivå som Finlands människorättsåtaganden förutsätter.

Ändringen av sametingslagen, som skjutits fram till nästa regeringsperiod, måste äntligen hanteras på ett sätt som respekterar de mänskliga rättigheterna.

Finland måste dessutom uppmärksamma avgöranden av Europadomstolen och internationella besöksorgan, vars verkställande i många fall dragit ut på tiden med över ett årtionde. Till exempel genomförandet av Europadomstolens beslut som rör Finland pågår i genomsnitt 11 år och 11 månader, vilket är den överlägset längsta genomsnittliga tiden jämfört med andra EU-länder (i medeltal 4 år) eller Europarådets medlemsländer.¹

De evighetsproblem som underminerar Finlands trovärdighet och rykte måste lösas.

¹ Justice Delayed and Justice Denied: Non-Implementation of European Courts' Judgments and the Rule of Law (2022):
<https://static1.squarespace.com/static/55815c4fe4b077ee5306577f/t/625ebfc1e6ed036bcd0dfbdb/1650376644973/dri-ein-publication-final-webpdf-625e8cb9c19e5.pdf>

3. Bedömningen av konsekvenserna för de grundläggande och mänskliga rättigheterna måste effektiviseras

Förhandsbedömningen av konsekvenserna avseende grundläggande och mänskliga rättigheter måste effektiviseras i samband med lagstiftningsprojekt och uppgörandet av statsbudgeten. Vid eventuella sparåtgärder måste de rättsliga ramarna för de grundläggande och de mänskliga rättigheterna beaktas. Sparåtgärder får inte riktas mot de som är i mest utsatta positioner. I synnerhet måste de internationella besöksorganens och domstolarnas avgöranden följas.

Myndigheternas kunskaper om de grundläggande och de mänskliga rättigheterna måste stärkas bland annat genom utbildning för att garantera förutsättningarna för att frågor som rör grundläggande och mänskliga rättigheter ska kunna identifieras och konsekvensbedömas.

4. Rättsstatens strukturer och finansiering måste stärkas aktivt

Verksamhetsmöjligheterna för självständiga och oberoende myndigheter som arbetar med grundläggande och mänskliga rättigheter måste stärkas. Aktörernas oberoende måste säkerställas i enlighet med internationella och europeiska standarder.

Människorättscentrets och andra aktörers resurser för att följa upp och producera information om tillgodoseendet av rättigheterna måste utökas. Ett starkt rättsväsende är en garanti för rättsstaten och därför måste rättsväsendet ges tillräckliga resurser och verksamhetsmöjligheter. Det är också nödvändigt att stärka resurserna för de ministerier och myndigheter som är centrala med tanke på de grundläggande och de mänskliga rättigheterna.

5. Statsrådet måste årligen granska situationen för de grundläggande och de mänskliga rättigheterna

Statsrådet måste ordna en årlig granskning där man bedömer tillgodoseendet av de grundläggande och de mänskliga rättigheterna enligt Finlands internationella fördragsförpliktelser. Finlands nationella människorättsinstitution, inklusive människorättsdelegationen, samt en heltäckande och mångsidig representation för medborgarsamhället bör inkluderas i granskningen.

Mer information:

Sirpa Rautio, direktör för Människorättscentret, ordförande för människorättsdelegationen, sirpa.rautio@ihmisoikeuskeskus.fi, 09 4321 (riksdagens växel)

Människorättscentrets människorättsdelegation är ett nationellt samarbetsorgan för aktörer inom området för grundläggande och mänskliga rättigheter. Delegationen behandlar vittsyftande och principiellt viktiga ärenden som gäller de grundläggande och mänskliga rättigheterna. Människorättscentret och dess människorättsdelegation bildar tillsammans med JO Finlands nationella institution för mänskliga rättigheter.